

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande

Stockholm 2026-06-16

Elektroniska meddelanden vid försäkringsavtal (Ds 2026:7)

Sammanfattning

Svensk Försäkring tillstyrker förslaget om att förmånstagarförordnande även ska kunna undertecknas med avancerad elektronisk underskrift. Vi anser emellertid att det bör klargöras att det är fråga om en möjlighet och inte en skyldighet för försäkringsbolag att ta emot sådana förordnanden.

När det gäller förslaget om formkrav för påbud menar vi att kravet på att försäkringstagaren omedelbart ska kunna ta del av sådana meddelanden måste anses uppfyllt även för lösningar av typen "Mina sidor". I annat fall måste kravet tas bort. Det är angeläget att inte förhindra dessa lösningar som i dag används brett av dataskydds- och informationssäkerhetsskäl. Vidare skulle det medföra svårigheter för försäkringsbranschen att ha olika regler för påbud och andra meddelanden. Slutligen bör tillämpningsområdet begränsas till konsumentförsäkring och individuell personförsäkring. Utan dessa förändringar bör förslaget om formkrav för vissa meddelanden inte genomföras.

De nya reglerna bör gälla för förfoganden som vidtas efter ikraftträdandet. En annan ordning blir administrativt betungande.

Förslagen tar inte fullt ut tillvara på digitaliseringens möjligheter

Digitaliseringen ger stora möjligheter till ökad kundnytta i försäkringsbranschen. Det handlar bland annat om förbättrad service, bättre tillgänglighet och förenklade kontakter med försäkringsbolagen. Digitala lösningar kan också bidra till att tillgodose allt högre krav på informationssäkerhet och dataskydd.

Svensk Försäkring menar att det är fullt möjligt att tillvarata digitaliseringens möjligheter utan att ge avkall på angelägna intressen som kundsskydd och rättssäkerhet och att lagstiftaren därför bör underlätta en sådan utveckling.

Försäkringsbranschen välkomnar mot denna bakgrund förslaget om att göra det möjligt att underteckna förmånstagarförordnande med avancerad elektronisk underskrift. Det är ett angeläget steg i rätt riktning. Förslaget om formkrav för vissa meddelanden från försäkringsbolaget är – så som det har utformats i promemorian – däremot ett exempel på motsatsen. Det saknas till exempel vägande skäl att begränsa möjligheterna att använda lösningar av typen "Mina sidor" och liknande e-tjänster, det vill säga lösningar där avsändaren gör meddelanden tillgängliga på säkra kommunikationsytor i inloggat läge. Det skulle dessutom gå på tvärs emot utvecklingen i samhället i övrigt där denna lösning av goda skäl blir allt vanligare. Vi vill inte se en återgång till äldre och mindre säkra kommunikationssätt i aktuella delar.

Förslaget om formkrav för vissa meddelanden från försäkringsbolaget

Svensk Försäkring instämmer i att det i delar finns en osäkerhet om i vilken utsträckning elektroniska meddelanden kan användas på försäkringsområdet. Det är naturligt med tanke på den tekniska utveckling som ägt rum sedan försäkringsavtalslagens tillkomst. Om en översyn ska göras bör den emellertid underlätta elektronisk kommunikation och inte gå i motsatt riktning.

Kravet på omedelbarhet bör inte hindra lösningar av typen "Mina sidor"

Enligt förslaget om formkrav för påbud ska försäkringstagaren omedelbart kunna ta del av sådana meddelanden från försäkringsbolaget. Kravet på omedelbarhet utesluter enligt promemorian att meddelandet görs tillgängligt i lösningar av typen "Mina sidor" och liknande e-tjänster. I promemorian pekas e-post och sms ut som lämpligare i dessa fall.

Lösningar av typen "Mina sidor" har blivit allt vanligare i olika delar av samhället. På sjukvårdsområdet finns till exempel 1177. Sådana lösningar används också av många statliga myndigheter däribland Skatteverket och Försäkringskassan. Det är också vanligt att utskick från företag och myndigheter – om mottagaren vill det – sker via den digitala brevlådan Kivra. Detta kan gälla även myndighetsbeslut. Det är vanligt förekommande att företag kommunicerar via Mina sidor och Kivra också i

försäkringsbranschen. Det råder således inte någon tvekan om att dessa lösningar har blivit allmänt accepterade.

Svensk Försäkring vill framhålla att det finns goda skäl att även fortsättningsvis brett använda lösningar av typen "Mina sidor". För detta talar inte minst dataskydds- och informationssäkerhetsskäl. Jämfört med e-post blir det med dessa lösningar möjligt att med större säkerhet identifiera rätt mottagare och att kontrollera åtkomsten till informationen.

En e-postadress ger i sig ingen garanti för att meddelandet når rätt person; det går inte alltid att med tillräcklig säkerhet verifiera att en uppgiven e-postadress faktiskt tillhör försäkringstagaren. Därtill innebär e-post som skickas okrypterad att meddelanden passerar flera servrar på vägen till mottagaren, varvid kopior kan sparas vid var och en av dessa. Integritetsmyndigheten (IMY) har uttryckligen uppmärksammat dessa risker i sin vägledning om säkerhet för personuppgifter i e-post. Kryptering kan visserligen i teorin adressera säkerhetsproblemet, men fungerar inte i praktiken vid utskick till enskilda konsumenter. Påbud innehåller regelmässigt personuppgifter, och det bör framhållas att alla personuppgifter – inte enbart sådana som är känsliga – omfattas av högt ställda krav på informationssäkerhet enligt artikel 32 i den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR). Även annan integritetskänslig information förekommer, till exempel vid påminnelse om utebliven premiebetalning. Utöver dataskyddsregleringen finns försäkringssekretessen att beakta, enligt vilken kunderna har en berättigad förväntan på hög grad av konfidentialitet kring sina försäkringsförhållanden. Att sända rättsligt betydelsefulla meddelanden via okrypterad e-post riskerar att undergräva denna konfidentialitet.

Sammantaget har denna utveckling bidragit till att försäkringsbolagen endast i mycket liten utsträckning använder e-post och sms i kommunikationen med försäkringstagare. I stället används lösningar av typen "Mina sidor" som kan erbjuda en väsentligt högre säkerhetsnivå. Det finns alltså goda skäl att inte återgå till e-post och det kan ifrågasättas om det alltid är möjligt utifrån regelverkskraven.

Vi ifrågasätter också att lösningar av typen "Mina sidor" skulle medföra någon beaktansvärd risk för rättsförluster. Dessa tjänster innehåller i regel en möjlighet att få aviseringar om nya meddelanden. Att mottagaren först måste logga in på Mina sidor förändrar inte saken. Situationen är jämförbar med rekommenderad post eller att mottagaren tar del av e-post efter inloggning på en webbplats eller en e-postklient. I sammanhanget kan noteras att Allmänna reklamationsnämnden har godtagit att en uppsägning av en försäkring på grund av utebliven premiebetalning har gjorts via Kivra (beslut i Ånr 2023-11543 och 2025-23174). Utvecklingen har helt enkelt kommit till en punkt där detta tillvägagångssätt har vunnit bred acceptans. Vi menar mot denna bakgrund att kravet på att mottagaren omedelbart ska kunna ta del av meddelandet måste anses uppfyllt såväl i fråga om lösningar av typen "Mina sidor" som Kivra och att detta bör klargöras i förarbetena. Om omedelbarhetskravet inte anses vara uppfyllt i dessa fall måste kravet utgå.

Att det i och för sig ska vara möjligt att kommunicera påbud och andra meddelanden via lösningar av typen "Mina sidor" utesluter givetvis inte att en försäkringstagare som önskar få meddelanden från försäkringsbolaget på annat

sätt, till exempel genom vanlig post, ska kunna få det. Det är möjligt redan i dag och kan självfallet vara viktigt till exempel för vissa äldre personer. Försäkringsbranschen delar promemorians bedömning att den frågan kan lösas utan lagreglering.

Svårigheter med att göra åtskillnad på påbud och andra meddelanden

Försäkringsbranschen ser vidare svårigheter med att göra skillnad på påbud och andra meddelanden. Det är till att börja med osäkert vad som avses med meddelanden som påverkar rättigheter eller förpliktelser enligt gällande avtal. Vidare är sådana meddelanden inte så sällan förekommande som antas i promemorian (jfr s. 23). På sakförsäkringsområdet är till exempel villkorsändringar i samband med årsvis förnyelse av försäkringsavtalet inte ovanliga. Samma sak gäller påminnelser om utebliven premiebetalning. Påbud skickas dessutom ofta tillsammans med annan information. Att ha olika krav för hur informationen får skickas skulle bli alltför administrativt betungande för försäkringsbolagen samtidigt som det riskerar att skapa otydlighet för kunderna.

Tillämpningsområdet bör endast omfatta konsumentförsäkring och individuell personförsäkring

Kollektiva försäkringar skiljer sig i viktiga avseenden från individuella. De föras fram och administreras på annat sätt än individuella försäkringar. Vid gruppförsäkring kan till exempel kommunikation med gruppmedlemmarna ske genom gruppföreträdaren. Det kan vara gruppföreträdaren och inte försäkringsbolaget som har information om vilka gruppmedlemmarna är och som distribuerar meddelanden till dem. Att gruppföreträdaren deltar i kommunikationen förenklar administrationen och är ett av särdragen som gör att försäkringen ofta är billig. Det finns anledning att värna gruppförsäkringens särart särskilt som den fyller en social funktion. Vi menar mot den bakgrunden att förslaget om formkrav vid påbud inte alls bör tillämpas på kollektiva försäkringar. Förslaget bör inte heller tillämpas på företagsförsäkring där skyddsbehovet inte är detsamma.

I promemorian föreslås att formkravet vid påbud ska gälla oavsett om viss form föreskrivs i annan författning. Vi delar inte uppfattningen att formkravet ska ha företräde i sådana fall till exempel i förhållande till lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution. Information får enligt den lagen i vissa fall lämnas genom att kunden ges tillgång till informationen genom personlig inloggning på en webbplats (se 5 kap. 15 § tredje stycket 1 och prop. 2017/18:216 s. 491).

Förslaget om elektroniskt undertecknande av förmånstagarförordnande

Svensk Försäkring tillstyrker förslaget om att göra det möjligt att underteckna förmånstagarförordnande med elektronisk underskrift. För att förslaget ska kunna

fungera i praktiken är det dock viktigt att förutsättningarna för mottagande och kontroll av sådana förordnanden klargörs.

Det bör klargöras att det är fråga om en möjlighet och inte en skyldighet

Förslaget innebär att ett elektroniskt meddelande till försäkringsbolaget får skrivas under med en avancerad elektronisk underskrift. För att de överväganden som ligger bakom formkravet ska få genomslag behöver försäkringsbolaget kunna säkerställa att handlingens innehåll är oförändrat, att den elektroniska underskriften är giltig samt att undertecknarens uppgivna identitet är riktig.

Förutsättningarna för att göra denna kontroll kan skilja sig åt beroende på om undertecknaren använder en teknisk lösning som försäkringsbolaget tillhandahåller eller om det sker genom en lösning som tillhandahålls av någon annan. Ett försäkringsbolag bör därför ha möjlighet att hänvisa till sin egen tjänst för att upprätta förmånstagarförordnande på elektronisk väg.

Detta är särskilt viktigt eftersom ett förmånstagarförordnande många gånger tillämpas lång tid efter det att det har upprättats. Med tiden kan det till exempel bli svårare att kontrollera underskriftens giltighet (jfr SOU 2025:91 s. 362 f). I dessa avseenden finns likheter med förslaget om e-testamenten som av motsvarande skäl enbart föreslås kunna upprättas i en särskild tjänst som Skatteverket ansvarar för (se SOU 2025:91 s. 372). Mot denna bakgrund torde det vara att föredra att elektroniska förmånstagarförordnanden upprättas genom försäkringsbolagens egna tjänster. Detta ligger också i kundernas intresse, eftersom det ger dem tillgång till säkra och tydliga processer.

Det bör därför klargöras att försäkringsbolaget ska ha rätt att uppställa krav på formerna för att ta emot ett elektroniskt undertecknat förordnande. Det ska alltså inte vara en skyldighet för försäkringsbolaget att ta emot förmånstagarförordnande i denna form utan en möjlighet. Ett motsvarande klargörande har tidigare gjorts i andra lagstiftningsärenden om elektronisk underskrift (se till exempel prop. 2017/18:126 s. 40, 41 och 43 och prop. 2019/20:189 s. 35).

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

De nya reglerna bör gälla för förfoganden som vidtas efter ikraftträdandet

I promemorian föreslås att äldre bestämmelser ska tillämpas på försäkringsavtal som ingåtts före ikraftträdandet och inte förnyats därefter.

Förslaget om formkrav för vissa meddelanden från försäkringsbolaget bör gälla åtgärder som vidtas efter ikraftträdandet. De nya formkraven bör således gälla för sådana åtgärder oavsett när försäkringsavtalet har ingåtts. Att tillämpa olika regler beroende på när ett försäkringsavtal har ingåtts skulle medföra en betydande administrativ börda för försäkringsbolagen. På livförsäkringsområdet skulle bördan nära nog bli bestående då avtalen där ingås för mycket långa tider. Något hinder mot att knyta tillämpningen till tidpunkten för den aktuella åtgärden och inte

försäkringsavtalets tillkomst finns inte (jfr punkt 5 andra stycket i övergångsbestämmelserna till lagen om försäkringsdistribution).

Även förslaget om förmånstagarförordnande bör gälla förfoganden som vidtas efter ikraftträdandet. Det bör till exempel – efter ikraftträdandet – vara möjligt att med elektronisk underskrift underteckna ett meddelande om att ändra eller återkalla ett förordnande som avser ett äldre försäkringsavtal. Några skäl emot en sådan ordning finns knappast. När 14 kap. försäkringsavtalslagen trädde i kraft var förfogandetidpunkten styrande i övergångsbestämmelserna (se punkt 6 i de ursprungliga övergångsbestämmelserna). Att tillämpa olika regler beroende på när ett försäkringsavtal har ingåtts skulle även i detta fall medföra administrativa svårigheter och onödigt komplicera införande av elektronisk underskrift.

Det är enligt vår uppfattning inte möjligt att avhjälpa svårigheterna ovan genom att avtala om en annan ordning, till exempel om att nya formkrav skulle gälla även för äldre försäkringar (jfr s. 32 i promemorian).

Om försäkringsbolagen skulle behöva tillämpa olika regler för olika typer av meddelanden och olika regler för nya och äldre avtal blir anpassningstiden alltför kort med den föreslagna ikraftträdandetidpunkten. Även för det fallet att försäkringsbolagen skulle vara skyldiga att ta emot elektroniska förmånstagarförordnanden som undertecknats externt måste ikraftträdandet skjutas fram väsentligt.

Svensk Försäkring

Johan Lundström

Rickard Sobocki